

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Narečnine in inserate sprejema upravnisti v Katol. Tiskarni Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma ne v sprejemajo.

Uredništvo je v Seme-niskih ulicah št. 2, I, 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike ob pol 6. uri popoldne.

Štev. 85.

V Ljubljani, v četrtek, 16. aprila 1903

Letnik XXXI.

„Gospodarska zveza“.

Koliko se je pisalo v nasprotnih listih o »Gospodarski zvezi«! Kolikokrat so jo že pokopali ali jej prerokovali pegin! In vendar ne le da obstoji, ampak se izpopolnjuje, raste in razširja idejo združništva. Pri drugih narodnih vidimo slične ustanove, kakor je »Gospodarska zveza«, a takega nastopanja proti njim, kakor pri nas, ne vidite nikjer. Pred vsem se drugod priznava povsod ljudska korist takih naprav, in politična gonja proti ljudskim društvom v tem obsegu, kakem tonu in s takimi sredstvi je v drugih deželah nemogoča, kajti drugod se ljudje menda večkrat spomnijo, da živimo v Evropi. Dalje v drugih deželah deželni zbori podpirajo kmetijsko združništvo, ker se smatrajo dolžne z deželnim denarjem podpirati ljudske naprave, katere naj rešijo pogube naj potrebnejši in najštevilnejši stan. Država na pomoč je v drugih deželah takim napravam vsikdar zagotovljena, ker država ustanovitev in voditev zadrug smatra kot javno koristno delo. Ako država toliko milijonov žrtvuje za birokratični aparat, ali ni bolj dolžna podpirati ljudstvo pri najpotrebnejši organizaciji? Vlada drugod ne preganja združništva, ne zatirajo društev s šikanami, jih ne duše z globami, ampak se zavedajo, da je uradnik plačan kot služabnik ljudstva. Davkarje se drugod ozirajo na potrebe takih društev in jih ne stiskajo kot kaka kapitalistična podjetja, ampak vidijo v njih dobrodelne zavode. In slednjič tudi so d n i je ne presumirajo drugod vsakega združnika kot zločinca sumljiv individuum, ampak kot poštenega moža, ki je svoje moči zastavil za koristno stvar.

Drugod tudi občne zbornice takih velikih zvez osebno počaste s svojo navzočnostjo zastopniki državne oblasti, da se tu sami navzamejo onega duha, ki je potreben vsakomur, ki naj skrbi za javni blagor, in da izkažejo svoje spoštovanje ljudstvu, ki je zastopano po takih zvezah.

Pri nas stoji »Gosp. zveza« osamljena. Bori se z lastno močjo in z lastno silo koplje temelj za narodno gospodarsko zgradbo prihodnosti.

Občni zbor. — Naše stališče.

Dr. Krek otvori zbor in konstatira sklepčnost (Navzočih je 210 glasov) ter poda poročilo načelstva. Spominja se najprej najmarljivejšega delavca na polju narodne gospodarske organizacije, dr. Ivana Susteršiča (Živio!), namestu katerega je prevzel načelstvo, katero mesto mu drage volje odstopi, ko bodo razmere pripuščale. Za hvala za njegovo delovanje se dá v zapisnik.

Mi stojimo na stališču, da edine le združnim putem je mogoče gospodarsko osvobodjenje in napredovanje slovenskega ljudstva. Edino le združništvo more urediti kmečki kredit in mu olajšati bremena, ki mu jih je naložil kapitalizem. Le združeni kmetje morejo postati odločilni faktor v družbi. Združništvo mora kmetu vrniti prvo naravno pravico proizvajalca: da je on sam gospodar svojega blaga. Zato moramo poleg kreditnega združništva gojiti tudi proizvodno in drugo združništvo. Nimamo namena, nikogar izpodrinuti, ki si pošteno služi svoj kruh. Uničiti hočemo edino le oderuštvo. Z vsemi nasprotniki lahko paktiramo, če priznajo naše delo kot opravljeno in pošteno; edino proti oderuštvu gre naš boj brez usmiljenja do skrajnega. Združništvo mora poseči do zadnjih

kotov in pregnati tudi tajno rovanje tega nasprotnika.

Nasprotniki

V Krškem izhaja list »Slov. Zadruga«. Ta zabavlja čez naše zadrug. S tem nasprotnikom se resno pač ne moremo baviti. To je boleha prikazen. Način, kako so napadli »Gospodarsko Zvezo«, nam kaže, da tam ni pravega smisla za resnico. To se je pokazalo zlasti pri slučaju v Cerkljah, kjer so posojilnico popolnoma krivično napadli. »Gosp. Zvezo« so dolžili, da nima smisla za združništvo. No, mi tega smisla ne bomo iskali v Krškem (veselost). »Slov. Zadruga« je napadla tudi uradništvo »G. Zv.«. Ta list ima dovolj prilike, naročati uradnikom »Celjske Zveze«, katerih mnogo napak je že uradništvo »Gosp. Zveze« popravljalo, naj bolje delajo za združništvo. Protestiram kot načelnik »Gospodarske Zveze« proti takemu napadu na naše uradništvo! (Odobranja.)

So še drugi nasprotniki, s katerimi se natančneje ne bavimo, ker se smatramo za bolj izobražene, bolj poštene in se ne ponižamo do njih. Govorili bi z njimi edino le kot učitelj govori z učencem. Zaostali so v omiki in pameti. (Veselost.)

Vlada.

Našega združništva ne podpira niti dežela, niti domača vlada. Edino le pri ministerstvu najdemo smisla za svoj trud. Doma nas ovirajo pri vsakem koraku. Navezani smo doma le na lastno moč. To pa smem reči: Če tudi smisel do združništva še ni prispel do deželne hiše, vendar sum združništva, ki vrši po celi Evropi, bo moral vzbuditi tudi našo deželno vlado. Če je vzrok temu kaka politična narkoza, pričakujemo, da se bodo enkrat morali zbuditi tudi birokratje iz tega spanja.

Vlada daje prošnje mlekarov v presojo ljudem, ki so naši notorični sovražniki. To ne kaže, da bi vlada želela objektivnih poročil.

Mnogokrat se je povdarjalo, da se bo vse podrla, kar je v »Gospodarski zvezi«. Od nasprotnikov, ki stoje na stališču oderuštva, se nam to ne zdi nevarno, a vlada se ne sme ozirati na take napade in pa naši somišljeniki ne smejo verjeti lažem, dokler se prinašajo prepričajo, kako da je. (Govornik pojasni to s slučajem Schumijevim, pri katerem je »Gospodarska zveza« ostala pokrita. Nevarnosti, o kateri govore nasprotniki, tu ni.)

Nato govornik omenja notranje delovanje »Gosp. zveze«.

Zveza je sprejela 2200 faktur v prošlem letu, oddala jih več kot dvakrat toliko. Na dan se mora rešiti do 50 pisem. »Gospodarska zveza« je pristopila k »Splošni avstrijski zvezi«. Tam je bilo že lani 1886 rajfajznovk, letos jih je do 2500. To pomeni velik napredek tudi za »Gosp. zvezo«.

Letni račun in bilanca. Volitev.

Ravnatelj gospod. Jeglič poroča o bilanci.

Prometa je bilo lani K 4.215.371,99. Pri obširnem delovanju »Zveze«, pri listu, reviziji itd. se ni čuditi, da je »G. Zv.« morala imeti letos primanjkljaj K 3584,16. Za 1900 in 1901. je bilo državne podpore 10000 K. Za 1903 je obljubljena podpora 5000 K. — »G. Zv.« je vložila prošnjo za zvišanje, ker je delovanje jako naraslo vsled razširjenega delokroga. Zdaj je »G. Zv.« prevzela tudi centralni promet denarja. Sklepe pom računskega leta 1902 šteje »Zveza« 1656 članov, kateri so vplačali K 76.460 deležev.

Na novo so izvoljeni v odbor gg. Ferdinand Avian, Ant. Korosec, Fr. Demšar, Jos. Jeglič, I. Grafenauer, dr. Jan Krek, Ant. Lavrenčič, Jos. Šiška, dr. Iv. Susteršič in Jakob Zumer.

O posojilništvu

poroča g. revizor Pelc. Pristopilo je 12 posojilnic, odstopilo osem, ki so v »Centralni posojilnici« v Gorici, ki je po naša članica. Vseh skupaj je 113. Začelo se je

letos gibanje tudi na Koroškem. So tudi na Kranjskem še kraji, ki so brez posojilnic. Razmere so posebno žalostne v Kočevskem okraju. Ljudje imajo tam daljna pota, slabe kreditne razmere, zamude pri obrestih itd.

Revidiralo se je lani 58 denarnih zavodov. Računov se je sestavilo 98. Posojilnice so mnoge uzorne, večinoma v popolnem redu, načelstva mnogo delujejo zelo dobro s popolnim smelom za združništvo.

Napake se pa tudi dobe. N. pr. Pri deležih se ne pazi vedno natančno pri zapisovanju in izbrisovanju. Pri denarju mora biti pa red v najmanjših stvarih. Držati se treba pri deležini natančno pravil. Nato govornik graja napake pri hranilnih vlogah.

Člani načelstva naj tudi vsako stvar opravi opravljajo. Pri dajanju posojil naj ne bo nikdar vse v rokah enega samega; to je prevelika odgovornost; odbor naj deluje natančno, kot »Zveza« določuje. Vse se mora izvesti v odborovih sejah, kakor je predpisano. Zadolžnice se morajo postaviti podaljševati; to se vedno ne izvršuje in lahko nastajajo težave s poroki. Pri smrti porokov se je treba priglasi k zapuščini. Blagajne naj nikdar nima en sam človek; to je treba zaradi pravilnosti in zaradi blagajnikove lastne osebne varnosti. Sklep se naj naredi vsak uradni dan in blagajna prešteje. Seje morajo imeti svoje natančne zapisnike; tedenske redne seje so potrebne, vse se naj sproti rešuje. »Zveza« bo za zapisnike sej preskrbel enake formule v knjigah. Uradnih dni se premalo drže člani; posluje se naj ob določenih dneh, drugače nikakor ne. — Nadzorstva ne smejo biti le na papirju. To ni čast, ampak jako odgovoren in težaven posel. Nadzorstvo mora vse natančno vedeti, kakor načelstvo samo. Tu je treba mnogo popraviti. Uvedel se bo poslovnik za nadzorstvo, katerega bodo morala izpolnovati. Nadzorstvo mora vedeti, da se smatra po zakonu skrivno, ako je kak nered v društvu.

Kmetijske zadrug.

Revizor g. Seliškar poroča o kmetijskih zadrugah. V »Gospodarski zvezi« je 73 gospodarskih in konsumnih društev ter produktivnih zadrug. Revidiralo se je lani 58. Ostale pridejo letos na vrsto. Vpeljalo se je enotno knjigovodstvo, katero se bo izpopolnilo.

Večina društev, ki so v »Zvezi«, je v ugodnem stanju, in njih obstanek in napredek je zagotovljen. Pri mnogih so nepravilnosti prejšnjih poslovdij načelstva popravila ter jih privedla v red, ki je ponekod uprav vzoren. Govornik na to razpravlja o pravilnem knjigovodstvu. Iz nepravilnosti pri knjigah je nastalo največ nevspehov.

Dosedanji neuspehi so naša šolnina, kajti izkušnje se uporabljajo za zboljšanje našega združništva. Tudi tu je treba paziti na napake pri vplačilu deležev. Vsaka zadruga, ki mora imeti večjo zalogo, mora imeti tudi temu primerno višino vplačanih deležev; drugače je njen prosep nemogoč. Pravila se morajo izrodit vsakemu novemu članu. Imenik združnikov mora imeti tudi datume. Neredi so se našli pri izplačevanju deležev. Nekatera društva imajo v zalogi preveč blaga, ki je vedno manj vredno, a manjka blaga, ki je potrebno za gospodarstvo. To so večinoma dotične zadrug izprevidele, in tudi popravile. Na upanje se ne sme dajati preveč, nikdar čez višino vplačanih deležev.

Glavna napaka, katero je treba izkoreniniti, je ta, da je v mnogih društvih poslovodja preveč neomejen vladar. Iz tega izvirajo vsi neuspehi. Načelstva se čisto premalo zavedajo svoje dolžnosti proti poslovodjem. »Gosp. Zveza« je v takih slučajih odločno zahtevala poprave in bo izdelala zdaj natančen poslovnik za načelstva in poslovodje, po katerem se bodo morali ravnati. Ako načelstvo izpolnjuje svojo nalogo, mora zadruga biti v veliko korist ljudstvu.

Nekatere zadrug plačujejo preveč davka, ker plačilnih nalogov ne pošiljajo redno

»Zvezi«. Tej se morajo poslati vsi taki nalogi, da varuje združne koristi.

Govornik priporoča, da se ti nedostatk pripravi; potem bo naše združništvo procvitalo in se okrepilo.

G. posl. Jaklič: A i velja ustna odpoved deležev. G. Pelc odgovarja, da naj bo odpoved pismena. Sestavi se naj knjižica s kuponi za potrditev in odpoved.

Obnovitev zadolžnic se naj izvrši marca, preden poteče obrok.

Na več pritožb glede fiskalnega postopanja oblasti dr. Krek priporoča, da se naj vse redno pošilja »Zvezi«, ki bo potem »Avstrijske zveze« preskrbel, da se šikaniranje prepreči.

Dr. Krek priporoča agitacijo za združno idejo. »Gosp. Zveza« bo preskrbovala govornikov za taka predavanja. Tudi »Izobraževalna društva« naj to agitacijo povspešujejo, ker izobrazba brez združništva je pri nas prazna.

»Gosp. Zveza« bo odsej s še večjo ostrostjo zahtevala, da se po izvršeni reviziji najdene napake odpravijo. Katero društvo se ne bo udalo, bo brezpogojno izključeno. Mi hočemo, da so naša društva v vsakem oziru dobra.

Centralna blagajna.

G. vodja Rožman poroča o centralni blagajni, kateri se je priklopilo 126 zavodov. Posojilnicam se je otvoril tekoči račun brez posebnih stroškov in težav. Poslovanje pri »Centralni blagajni« je lahko in preprosto, a zadrug se morajo držati strogo reda. Pri naročilih denarja se naj več ne rabijo stari čeki »Ljudske posojilnice« ampak samo novi. V »Nar. Gospod. zvezi« potrjujejo prejemke tudi zato, da člane opozarjamo na ta list in njegove izvrstne gospodarske članke.

Doslej je prometa približno 6 milijonov v 3 mesecih, torej toliko, kakor ima Lapajnetova »Centralna zadruga« v 10 letih. (Veselost.)

Centralne blagajne se poslužujejo vse posojilnice, ne le one, ki denar rabijo, ampak tudi one, katerim preostaja!

Slednjič se vrši razgovor o načinu plačevanja in o »Narodnem Gospodarju«.

Izprememba pravil

ima svoj vzrok v zahtevah finančne oblasti. Preskrbeti treba, da »Zvezi« ni treba vsled izpremenjenega denarnega prometa plačati dvojnega davka in da se tudi v »Gospod. Zvezi« samo uvede stalno nadzorstvo. Izprememba se sprejme soglasno. (Dalje prih.)

Kdo je kriv?

Iz Zagreba 15. aprila.

O žalostnem dogodku v Zaprešču, kjer se je po nedolžnem prelila hrvaška kri, se piše in razpravlja prav živahno po naših časopisih. Dokazano je do zdaj, da so narod po okolici Zaprešča dražili mažarski železniški činovniki že več dni pred 11. aprilom, da bodo na ta dan razobesili mažarsko zastavo. Posebno se je pri tem odlikoval nadzornik železniški, ki se je vedno norčeval s Hrvati. Tudi je prišlo na dan, da so žandarji brez vsakega povoda streljali po narodu ter jih več ranili in enega celo ubili. Narod je bil valed tega še bolj razdražen, a posebno še, ko je bila mažarska zastava iznova postavljena na kolodvoru po zapovedi tje kaj prispele komisije iz Zagreba. Premda je kotarski predstavnik narodu javil, da bo ostala mažarska zastava razobešana le do šestih zvečer istega dne, je vendar v narodu še vedno vrelo. Le duhovnikom bližnjih župnij, odkoder se je bilo zbralo do 500 ljudij, je bilo mogoče razburjeni narod nagovoriti na mir.

Tukaj se je pokazalo, da narod svojim činovnikom nič več ne zaupa ter jih tudi ne posluša, edino duhovnikom še zaupa. Čudno pa tudi ni, da je prišlo tako daleč. Kaj ni čudno, da je dobil kotarski predstavnik od samega bana iz Zagreba zapoved, da mora viseti mažarska zastava na zaprešičkem kolo-

dvoru celih osem dni za kazneni tamošnjega prebivalstva. Zato so se pa tudi občinski starešine podali h kotarskemu predstojniku iznova, ter mu izjavili, da ne morejo zdaj nič več jamčiti za mir v občini, odkar je izšla ta nova zapoved glede zastave. Zato je pa prišlo v Zaprteč čuvati mažarsko zastavo 100 vojakov in mnogo žandarjev.

Obenem pa išče sodnijska komisija krivca po celem kraju ter preiskuje po kmečkih hišah, ne bi li našla kake dokaze za omenjeni dogodek. Posebno za opozicijske inštancije stiče ta komisija, kakor da bi bili le ti krivi, če se gode nemiri v zemlji, a krive so same oblasti, ki dopuščajo, da se javna postava krši po celem kraju.

»Obzore« od 14. aprila je v svojem uvodnem članku ojastrano napadel bana kot prouzročitelja teh nemirov, ker kot poglavar zemlje dopušča kršiti postavo, da celo sam je gazil, kar je pokazal ravno v tem s'učaju. Po nagodbi nima mesta mažarske zastave, kakor tudi ne mažarskim napisom nikjer na Hrvaškem. In vključno jasne postavi sam bana, kot vrhovni čuvaj postav, brani mažarsko zastavo in mažarske napise na Hrvaškem. In ravno radi teh očitnih krivic, ki se gode hrvatskemu narodu, se pojavljajo taki nemiri, kakršnih smo doživeli toliko v zadnjem času. Hrvatski narod si je svest svojih pravic bolj nego oni, katerim je zadača, da jih branijo, a vsa trud mažaronskega zistema je zastoj, da se hrvatskemu narodu izkoplje grob, kakor to žele Mažari.

To pa, kar se zdaj dela s hrvatskim narodom, je grdo izzivanje, a ni niti najmanjše častno za poglavarje, katerim je skrbeti le za red in za napredek poverjenega jim naroda.

Ban se je umaknil čez praznike iz Zagreba, pa ni mogel narodni poslanec onega kraja pri njem posredovati, da se z narodom milo ravna. Veliki župan zagrebški mu je obljubil, da bo sam posredoval pri banu, če se narod primiri in izjavi sožalje radi teh dogodkov (!). Zaprtih je več oseb, med njimi tudi pravnik Leitner, ker se je izjavil proti nasilnemu nastopu žandarjev.

Češki katoliški svet za Češko.

Po prizadevanju prerano umrlega škofa Bryacha in po njegovem načrtu, ki ga je razvil na predlanskem katoliškem shodu v Kraljevem gradu, se je, kot smo omenili, te dni v Pragi ustanovil češko-katoliški svet, ki ima namen združevati vse češke katolike v glavnih točkah, ki so skupne vsem programom obstoječih čeških katoliških strank. Katoliki češke narodnosti na Češkem so bili doslej razdeljeni v tri stranke: katoliško-narodna, krščansko-socialna in krščansko-delavska stranka. Č-ški katoliški svet bo sedaj organ, ki bo združeval vse tri stranke in pazil posebno na to, da se ne krši edinstvo v naslednjih glavnih točkah: varstvo katoličizma, češko državno pravo, enakopravnost češkega jezika, kulturni, gospodarski in socialni povzdig češkega naroda, popolnitev katoliškega časopisa. Konečno se bo pa delovalo polagoma tudi na to, da se doseže popolna edinstvo med vsemi tremi strankami.

Položaj na Češkem.

Z veliko nestrpnostjo pričakujejo vsi parlamentarni krogi sklepa shoda zaupnikov dne 26. aprila, kajti od tega, tako pravijo, je odvisno nadaljnje delo v parlamentu. Seveda, ko bi bili v tem oziru merodajni le češki radikali, bi se shod gotovo izjavil za brezpogojno obstrukcijo ter izrazil nezaupanje vsem sedanjim češkim poslancem, ki so se izjavili proti obstrukciji. Temu pa se ne ni tako in bodo med drugimi vsi zaupniki iz Morave in Slezije, to je že sedaj dognano, glasovali proti temu, da se že sedaj nastopi z obstrukcijo. Izvršilni odbor mladočeške ljudske stranke za Moravsko ima svojo sejo dne 18. t. m. v Brnu. Tu se bo sklepalo o tem, naj se li zastopniki te stranke udeležijo zaupnega shoda ali ne. »Lid. nov.« vedo poročati, da bo obveljal predlog za vdeležbo. — Na volivskem shodu v Opavi, kjer je govoril poslanec Hrubý, je bil soglasno sprejet predlog, ki odobruje dosedanje taktiko čeških poslancev v drž. zboru. — Po vseh teh pojavih smemo torej soditi, da bodo na zaupnem shodu v večini treznejši elementi in da bodo imeli češki poslanci tudi v bodoče proste roke.

Vojna predloga v ogrskem parlamentu.

Iz Budimpešte poročajo poloficiozni listi, da je Szellóva vlada sklenila v sporazumu z merodajnimi dunajskimi krogi, da za nobeno ceno ne sprejme kompromisnega predloga Košutove stranke, ki meri na to, da vlada umakne vojno predlogo, za to uslugo jej pa opozicija dovoli proračunski provizorij. Szell in z njim precejšen del parlamentarne večine uvidita v eventualnem takozvanem ex lex-stanju (brez proračuna) veliko manjšo nevarnost za nadaljnji obstoj ustavnih razmer kot pa v uresničenju volje manjšine. Dogovori, ki so jih vodili v zadnjem času tudi možje, ki ne pripadajo nobeni parlamentarni stranki, se nadaljujejo

še dalje; sudejo se pa sedaj le še okoli tega, bo li mogoče opozicijo pripraviti do tega, da opusti obstrukcijo proti indennitetni predlogi. Le kapitulacija Košutove stranke more zboljšati položaj na Ogrskem. Pravijo, da so se nekateri posamni člani te stranke res že dali pogovoriti in so mnenja, da je treba storiti konec obstrukciji vsaj za proračunski provizorij. Zelo čudno se pa glasi poročilo, da namerava grof Apponyi v kratkem odložiti zborniško predsedstvo in da so gotovi krogi postali nezadovoljni z njim. To se glasi tem bolj čudno, ker ve včerajšnja »Informacija« poroča, da vlada meji Szellom, Fejervaryjem in pa grofom Apponyjem popolno soglasje.

Zanimiv je dalje v tem oziru sklep neodvisne stranke, da se budgetni provizorij, nagodbene predloge in nekatere druge za konske osnove izločijo iz obstrukcije proti temu, da vojni zakon tekom prihodnjih štirih mesecev ne pride pred zbornico. Temu sklepu so razun dveh članov pritrldili vsi poslanci te stranke. Dvema poslancema se je pa zdel ta sklep premalo radikalen ter sta naznanila svoj izstop.

Temu predlogu, kakor je zgoraj razvidno, vlada ni voljna pritrlditi, pač pa je skoro gotovo s tem v zvezi vest, da je vojna uprava sklenila, da ne pošlje letos na dopust nobenega vojaka po dveletni službi, da se s tem popolno število vojaštva, ako do prvega maja ne bo rešena vojna predloga. — Položaj je torej danes mnogo bolj zamotan, nego je bil pred velikonočjo.

Ogrski socialni demokratje

so velikonočni ponedeljek z večino glasov na kongresu v Budimpešti sprejeli nov organizacijski statut. Slo se jim je v prvi vrsti, kot socialnim demokratom sploh, za strankarski davek, s katerega dohodki naj bi se mastili gotovi voditelji. Iz tega razloga so sklenili ustanoviti komitatne in provincialne zveze, ki se vse zedinijo v osrednjo zvezo v Budimpešti, kateri morajo posiljati mesečno po štiri vinarje od vsakega člana. Na ta način se bo že nabral potrebni drobiž. Obenem se je strankarski shod izjavil za gospodarsko ločitev od Avstrije. To so menda sklenili radi tega, da prvi sklep ne bo že preveč v oči.

Iz brzojavk.

Proti ogrski obstrukciji. Na shodu v Baranyškem komitatu je bil s 142 glasovi proti 16 odklonjen predlog, naj shod protestira proti vojni predlogi in povznanju civilne liste, ter s 106 glasovi proti 10 sprejet predlog, ki obsoja obstrukcijo. — »Municipia za volivni boj«. Soc. dem. »Vorwärts« objavlja v marcu došle prispevke za volivno agitacijo. Nekdo jim je dal na razpolago 30.000, več pa po 15.000 in 10.000 K. — Nova kriza v Bolgariji. Listi javljajo, da je podal ostavko novi vojni minister Savov, ker je ministerski svet odklonil kredit za mesto nadzornika armade za Paprikova. — Gonja proti francoskim redovnikom. Poštni ravnatelj Seine-okraja je naročil pršnim uradom, da morajo ustaviti razpošiljanje okrožnic redovnih družb, s katerimi se nabirajo doneski. Po en izvod vsake okrožnice se mora poslati njemu. — Dogodki na Španski. Kaki 3000 republikancev je priredilo v Barceloni Salmeronu ovacijo. Isti je z balkona svojega stanovanja imel govor, v katerem je pozivljval množico, naj dela za republiko. Štrajk pekov narašča. Na mnogih točkah mesta je prišlo do spopadov med štrajkovci in onimi, ki hočejo delati. V teh spopadih je bilo ranjenih več oseb. — Italijanski minister Prinetti vendarle odstopi. Listi poročajo, da je definitivno sklenil, odtegniti se za nekaj časa političnemu življenju.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 16. aprila.

Vedno dosledno. »Slov. Narod« sicer včasih še kaj zagrmil proti Nemcem, a samo še platično in o takih styareh, katere ne spadajo v okvir slovensko-nemškega dogovora. Kadar se gre pa za kake stvar, ki Nemce v resnici reže v meso, takrat se skrije. Jako značilno je, kako je priobčil »Narod« včeraj »Izjavo« tehnikov proti nastavljenju slovenščine nezmožnega uradnika na mesto, ki ga plačuje dežela. Prinesel ga je kot »Poslano« s pristavkom, da je uradništvo odgovorno zanje le toliko, kakor zakon zahteva. Tako misli na eno stran ustredi slovenskim tehnikom, na drugo si pa zavaruje hrbet proti Nemcem. Tako daleč gre slovensko-nemška zveza v stvarih, ki se tičejo deželne gospodarske krankskega. Res zadnji čas je, da se tako gospodarstvo temeljito izpremeni, drugače bodo morali sinovi slovenskega naroda res pobegniti iz domovine in prepustiti vse javne službe narodnim nasprotnikom.

Posvetovanje zadružnikov. Danes ob 2 uri so se sešli k posvetovanju zadružni načelniki; ob 3. uri so prišli k posvetovanju tudi zadružni pralovodje. Predsedoval je dr. Krek.

Iz celovške škofije. Za papeževa tajna kapelana sta imenovana čast. gg. P. K a j s e r, vodja sirotišnice v Trgu, in K. W o h l a n d t, kapelan v Trebnju pri Beljaku. — Za dek. administratorja v Velikovu je imenovan pred. g. Fr. P e t e k, župnik v Grebinju. Župniko Velikovec oskrbuje tamošnji kanonik pred. g. Val. W e i s s.

Osebnosti. Rektor dunajskega vseučilišča, profesor dr. G u s s e n b a u e r, je v svojem rojstnem kraju v Zgornji Belu na Koroškem, kamor je prišel pred prazniki na lov, hudo zbolel. — V Bodnu pod Stolom je umrl hribolazcem dobro znani kmet Jos. K r o p i v n i k. — Umrli je po dolgi in mučni bolezni gospod Josip N a n u t, bivši dolgoletni župan in veleposestnik v St. Andražu pri Gorici. — V Celju je umrl o. kr. kancelist Josip K u m p, strasten nemško-nacionalen strankar. — Okrajni zdravnik v Velenju gospod dr. Janko S e r n e c se preseli v Celje. — Nagloma umrl je v Zagrebu generalni major Martin L o v r e t i č. Ladela ga je kap. Sodeloval je tudi pri okupaciji Bosne.

Koroško deželno predsedništvo.

Iz Celovca, dne 15. apr. Danes predpoludnem so se uradniki dež. predsedništva in okr. glavarji iz cele dežele poslovili od bivšega predsednika pl. Fraydenegga in se nato predstavili novemu predsedniku pl. H e i n u, ki je došel v ponedeljek semkaj.

Slovensko učiteljstvo na Koroškem. Slovenski učitelj zopet zapusti Koroško. Stajerski dežel. šolski svet je namreč imenoval g. učitelja P. K o š i r - j a v Črnečah za učitelja v Krasnici na Štajerskem. Tako zgubi Koroška zopet slovenskega učitelja. Kam pridemo po tej poti?

Koroški učitelji. Iz Celovca, dne 15. aprila. Zveza koroških učiteljev je imela včeraj v Spitalu svoj letni občni zbor. Na predvečer je bil pozdravni večer v znamenju »hajlanja«. Zborovanja se je udeležilo 200 oseb in tudi deželni šol. nadzornik P a l l a. Po raznih poročilih so sklenili, da napravijo za Koroško »Volksbildungsverein«. V kakem duhu bo to društvo delovalo, kaže že to, da se hočejo zvezati s »Südmärker«, »Schulverein« itd. Posvetovali so se tudi o prireditvi posebnega berila za koroške šole. Znanega dunajskega učitelja Kačinka so izvolili za častnega člana. Predsednikom je zopet izvoljen vodja Mattersdorfer iz Št. Vids. Iz dvorane to leto menda niso vrgli nikogar.

Most čez Savo pri Tacnu pod Šmarno goro je velika nadloga za tamošnje prebivalstvo. Od vsake osebe se plačujejo po štirje vinarji, od vsake glave živine po 20 vinarjev. Državne mitnice so se odpravile, a ta most je ostal, ker je v privatni lasti. Vendar je pa v interesu cele dežele, da ta most preide v javno last in da se odpre brezplačni promet čezenj. Oba savska brega sta zdaj vsled mostarine v vsem prometu ovirana. Ljudje morajo čez Savo; ljudstvo naravno teži proti Ljubljani, a je mnogo na slabšem, kakor pa sosedje na Črnučah ali v Medvodah. To je vsekakor nenormalno razmerje. Bilo bi torej želeli, da se tamošnjemu ljudstvu ustreže. Sava je tam regulirana in most v sedanjem stanu itak ne bo mogel obstati.

»Wüste Hetze«. »Mir« in »Slovenec« sta nedavno poročala, kdo vodi celovsko podružnico »Südmärker«. To je znano gospodo zbudlo. Jakujejo, da se »slovenski kujskači« na Kranjskem in spodnjem Štajerskem zopet bolj brigajo za Koroško, in pravijo, da se je zoper uradnike v imenovani podružnici pričela »eine wüste Hetze«. Istina je, da se je v omenjenem poročilu samo kratko opozorilo na dejstvo, da je večina odbornikov uradnikov. Zdaj pa toliko vpitja zlasti v »Tagespost«, za katero so pokorno prikrevljale tudi »Fr. St.« Vse kaže, da gotove ljudi — peče vest!

Hrvaška cenzura. Včerajšnji opozicijski časopisi so bili vsi zaplenjeni radi poročil o dogodku v Zaprtečju. Ne čudimo se, da so zaustavili »Obzore«, ker je tudi v uvodnem članku hudo napadel bana radi

njegove naredbe glede mažarske zastave, ali je vsekakor čudno in za današnji mažaronski zistem prav karakteristično, da so zaplenili tudi »Agramer Tagblatt«, ki je prinesel čisto objektivni opis samega dogodka. Se pač že mažaroni sami sramujejo, da bi zunanji svet zvedel, kako se vlada na Hrvatskem. Ali se ljuto varajo, če mislijo na ta način zunanjemu svetu prikriti tiranijo mažarsko na Hrvatskem.

Starokatoliško cerkveno opravilo. Velikonočni ponedeljek so imeli torej v celovski lutrovske cerkvi starokatoliško službo božjo. Natandnejšega poročila v nasprotnih listih nismo našli. »Freie Stimmen« pravijo, da je bilo pri tem tudi precej »katoličanov«, da je napravilo dober »vts« in da je vikar Ferk tudi še zvečer v neki oštariji rogovilil za svojo starokatoliško stvar.

Papeževa slavnost v Trstu se je vršila 14. t. m. v gledališču Goldoni. Navzoča sta bila tudi ces. namestnik grof Goess in šk. f. Nagl in številno občinstvo. Slavnostni govor je imel odvetnik Saccardo iz Benetk. Čudno se nam zdi, da je bilo treba preko državnih mej poiskati govornika. Naše mnenje je, da bi bilo ob taki priliki preskrbeti tudi slovenskega slavnostnega govornika, ker tržaški Slovenci tvorijo velik del tržaškega prebivalstva.

Z Bleda, 15. aprila. Včeraj ob 10. uri je bila zadnja slovesna božja služba v stari grajski cerkvi, katero je opravil d. g. dekan N o v a k ob občini asistenci. Pred sv. mašo je imel gorjanski župnik d. gosp. svetnik A ž m a n govor za s'ovo. Po končanem opravilu so se prenesli sv. zakramenti v staro grajsko šolo, ob kateri se je sezidala lična kapelica, da se opravlja med zidanjem nove cerkve božja služba. Popoldan že so znesli vso opravo iz cerkve. Danes se je maševalo že v novi kapelici.

Izletniki na jug. Veliko število gostov prihaja sedaj v Primorje. Na Raki so polni vsi hoteli, tako, da je težko dobiti sobo za drag denar. V Opatiji pa je bilo minoli teden vsak dan povprečno do 3000 gostov. Potem pa je gostov tudi v Lovrani, Voloskem, v Cerkvenici itd. Parobrodi so polni potnikov vseh narodnosti. Med Slovani je največ Čehov. Ker pa je poletna sezona še le v začetku, je pričakovati, da se bo število tujcev višalo, dokler ne navstane huda vročina.

Poštne vesti. Imenovan je poštni sluga Rud. Nowotny v Ljubljani za ekspedienta; poštni poduradnik Fran Spiller se je pomaknil v I. plačilno stopinjo I. razred, Fran Ipavc v II. stopinjo I. razred, ekspedient Ivan Jenko v I. stop. I. raz., slugi Josip Mesojedec in Anton Ažnahr v II. stop. III. razred. Premeščen je poštni kontrolor Josip Strukelj iz Pulja v Ljubljano. Mesto poštnega odpravitelja v Knežaku je je podeljeno ondotni upraviteljici Karolini Polegg.

Lokalna železnica Skofjaloka-Železniki. Konsorcij je dobil za dobo 6 mesecev dovoljenje za izvedbo tehniških predel za to lokalno železnico.

Stavka skladiščnih delavcev južne železnice se pripravlja za prihodnje dni na progi Trst Rakek. Zahteve delavcev je vodstvo južne železnice odklonilo.

Detomorilka. Dekla, o kateri smo poročali v torek, da je v Trzinu zaprla v skrinjo mrtvega otroka, je v letu 1876 v Ihanu rojena Franč. Rak. Služila je pri posestniku Alojziju Podobniku v Trzinu.

Stavka zidarjev v Zagrebu. Stavka zidarjev se je zares včeraj začela, toda delavci in delodajalci se dogovarjajo pri obrtni oblasti, kjer posreduje obrtni nadzornik Kraus. Nadjati se je, da stavka ne bo dolgo trajala. Delodajalci sicer ne bodo letos povečali delavcem plače, pač pa se bodo dogovorili z delavci že zdaj glede novih plač za bodoče leto, kar so delavci odločno zahtevali. Deseturno delo pa so že odobrili tudi delodajalci. Delavci so glede plače popustili za letos. Razdvojili so se bili glede tega vprašanja, pa je večina popustila. In tako se je pospešil konec stavke.

Nove razglednice. »Glasbena Matica« je izdala jako krasne razglednice s sliko p. Hartmanna, skladatelja oratorija »S. Fr. Ant. Šk. f.«, ki se bo izvajal dne 22. in 23. aprila v stolni cerkvi v Ljubljani. Dobivajo se po 10 vin. v mnogih trgovinah. Obiskovalcem oratorija bode slika lep spominke.

Iz Vevč. Krščan. soc. delavstvo v Vevčah izjavlja, da so vsi nevarni napadi na ondoto duhovščino v »Rdečem praporju« neutemeljeni in izvirajo edino le iz načel židovskih petoliznikov. Več pride pozneje, ko se nabere dovolj gradiva. — Vevčsko krščansko-socialno delavstvo.

Občinske volitve v Trstu se vrše te dni. Najhujši boj bo v III. razredu,

ki voli 17. in 18. t. m. Tu se bo bil odločil boj med sedaj vladajočo stranko in mej stranko kateri na čelu je bivši župan dr. Dampieri. Precej jasno sliko poda o tem boju „Elinost“, ki piše: Značilno v tem volivnem boju je dejstvo, da je vodja protikamoristične stranke pripadal mnogo let tej stranki in da je bil eden nje najodličnejših členov. V nasprotje s stranko pa je prišel takrat, ko mu je bila kakor županu dana prilika, da je dobil vpogled v nizke zakulisne manipulacije voditeljev te stranke, kateri voditelji so se na zunanji kazali in se hočejo še kazati v idealni luči. Tedenj župan dr. Dampieri je hotel v slabem mestnem gospodarstvu napraviti red in zato je prišel pri kamori v največjo nemilost; gotovo pa bi bil dr. Dampieri ostal največji ljubljeneč kamore, ako bi bil hotel mirno trpeti počenjanje tistih, ki tirajo našo občino v gospodarsko pogubo. Zato je neosnovano očitanje kamore, da se dr. Dampieri hoče sedaj maščevati nad tem, ker so mu izpodmaknili županski stol. Če bi bilo dr. Dampierju več ležeče na časti župana, nego na blagostanju občine, bil bi lahko nadalje ostal župan in ne bi mu bilo treba postavljati se v opozicijo proti vladajoči stranki. Kar se tiče gospodarskega vprašanja, mora biti torej vsakdo, ki se je zanimal zadnja leta za javno življenje v našem mestu, popolnoma na jasnem, ali tudi kar se tiče stališča sedanjih vladajočih stranke nasproti nam Slovence, so računali popolnoma jasni: ona je najhujša naša narodna nasprotica. Zato gledamo mi lahko popolnoma mirno na sedanji volilni boj v mestu, mi ne moremo ničesar izgubiti, pač pa lahko kaj pridobimo. Vsakakor bo dobro, ako pride v mestni svet vsaj resna opozicija. V slučaju pa, da dobi nova Dampierijeva stranka večino, ni izključeno, da se razmere zasujejo tako, da bodo ugodnejše interesom mestnih Slovencev in okolice. — Iz tega sledi, da utegne v III. razredu mnogo Slovencev glasovati za kandidate Dampierove stranke. Politično društvo „Elinost“ je izdalo v tej zadevi na slovenske volivce oklic, v katerem pravi: „Podpisano politično društvo je sklenilo, uvaživši ves sedanji položaj, da ne poseže v volilni boj med obema recenima italijanskima strankama. Dosledno temu prepušča podpisano društvo itak razsodnim volivcem III. razreda, da glasujejo tako, kakor jim veli prepričanje, da bo najbolje ustrezno gospodarskim koristim naše občine. Glasujejo naj za tiste kandidate, od katerih pričakujejo, da bodo skrbeli za vestnejo administracijo in ki bodo uvaževali, bolj, nego se je to gojilo dosedaj, gmotne potrebe naše okolice! Stevilo naših slovenskih volivcev v tem razredu je toliko, da bi njihova udeležba mogla biti odločilna.“ — Slovenci so povrh krepko na delu, da pri volitvah v tržaški okolici zmagojo na celi črti. Te dni so se vršile volitve v IV. razredu, kjer je baje dosegla vseh vladajoča stranka.

— **Nemško prosjačenje.** Oskrbnik konkurzne mase šentlensarke nemške posojilnice, ki je doživela »krah« valed defraudacij bivšega velenemskega župana dr. Mravljaga, pošilja štajerskim hranilnicam prošnje, naj dajo hranilnici kako podporo, da doseže sporazum mej združniki in vlagatelji. Hranilnica se sedaj toži z Mravlagovimi dediči.

— **Uboj pri gradnji nove železnice.** Na Hrudišču so se velikončne praznike topli. Blaž Ambrožič iz Gorij, delavec pri predoru, je bil pri poboju zaklan. Valed poškodovanja hrbtenice je umrl dne 13. apr., star še le 19 let. Kar je iskal, je našel. Bil je že sedemnajstkrat zaradi pretepa kaznovan, nazadnje je pa tudi valed pretepa končal mlado svoje življenje.

— **Za pogorelce v Malinah** pri Semiču, katerim je, kot znano, dne 22. marca pogorelo 34 objektov z vso premičnino ter več živine in imajo škode do 60.000 kron, zavarovani so pa le trije za 2300 kron, razpisuje deželni predsednik po vsej kronovini sklad milih darov.

— **Jesenske velike orožne vaje** 3. voja se završe letos 5. septembra. Ta dan bodo šli na dopust vsi, ki so doslužili postavno dobo, in k vaji pozvani rezervisti.

— **Ustanova za uboge.** Umrli gospod župnik Fr. Klemenc je založil 3385 kron za ubožno ustanovo za župnijski Vrem in Unec ter za vasi Orehek in Razdrto.

— **Protialkoholni kongres v Bremenu.** Včeraj dopoldne ob 10. uri je bil v veliki dvorani umetniškega društva otvorjen 9. mejnarodni protialkoholni kongres. Predsednikom je bil izvoljen ravnatelj dr. Delbrück iz Bremena. V ime nemškega cesarstva je kongres pozdravil državni tajnik grof Posadowski z daljšim govorom, ki so ga udeležniki živahno odobraval. Sinoči nam došlo slovensko brzojavko iz Bremena, ki je dokaz, da so na kongresu zastopani tudi Slovenci, objavljamo na drugem mestu.

— **Radl nesrečne ljubezni** se je dne 13. t. m. v Celovcu v stanovanju svoje izvoljenke hotel ustreliti 30.letni A. H. yer. Ustrelil je s samokresom trikrat proti srcu. Težko ranjenega so prepeljali v bolnišnico.

— **Železniški voz zgorel** je dne 12. t. m. na postaji Dole pri Greitenburgu na Kor. V vozu je bila volna, odposlana iz Trsta v Nemčijo.

— **Obdinske volitve v Celovcu.** Dopolnilne obdinske volitve za celovski mestni zbor bodo dne 27. in 29. aprila ter dne 2. maja. V volilni boj bodo posegli tudi socijalni demokratje.

— **Mestna godba v Celovcu.** Iz Celovca, dne 14. apr. V tukajšnji mestni godbi vré. 10 godbenikov je zadnje dni odpovedalo, in mestna godba more prihodnje dni nastopiti samo v skróčenem številu.

— **Otvoritev postajališča Otišni vrh za osebni in prtljažni promet** Dne 1. maja 1903 otvorilo se bo med postajama Spodnji Dravograd in Sv. Jedert na progi Spodnji Dravograd-Velenje ležeče prometno ogibalšče Otišni vrh kakor postajališče za osebni in prtljažni promet. Prometna doba na tem postajališču vstavljajočih se vlakov naznanjena je v dotičnih vozniških redih iz dne 1. maja 1903. Vozni listki se izdajajo in prtljaga se odpravlja na postajališču. Pristojbine se računajo na podlagi sledečih daljav: Otišni do postajališča Otišni vrh do ali od Spodnji Dravograd 3 km., Sv. Janž pri Spodnjem Dravogradu 2 km., Sv. Jedert 5 km., Slovenji Gradec 10 km., Turška ves 15 km., Douže 20 km., Mislinja 25 km., Gornji Dolič 29 km., Huda Luknja 31 km., Paka 37 km., Sele 41 km., Velenje 43 km.

— **Nemiri v Zaprešiču** Iz Zaprešiča se nam še poroča, da je valed demonstracij proti mažarski zastavi aretiran pravnik Leitner, sin trgovčev. Dolže ga, da je on uprizoril demonstracije. Poroča se, da se je zopetno razobešenje mažarske zastave vršilo na slovesen način in da so orožniki izkazovali ob tej priliki mažarski zastavi vojaške časti. Ko so kmetje radi tega šli skoli na orožnike, je bil smrtno ranjen kmet Tasarič, ki je že umrl. Dva kmeta sta lahko ranjena. V Zaprešiču se mudi preiskovalni sodnik Biskontini. Mažarska zastava še vedno plapola raz železniške postaje.

Ljubljanske novice.

Pozor, katoliško narodni volivci! Prihodnjo nedeljo dopoldne bo v veliki dvorani »Katoliškega Doma« shod katoliških narodnih volivcev.

Električna razsvetljava v stolnici. Povodom proizvajanja oratorija »Sv. Frančišek« v ljubljanski stolnici bo, kot znano, cerkev električno razsvetljena. Z upeljavo elektrike so pričeli včeraj ter se v presbiteriju že nahajajo tri obločnice.

Preložitve ljubljanskega pokopališča. V zadevi novega pokopališča v Stepanji vasi se vrši dne 27. t. m. ogled na licu mesta.

Aretacija. Marija Kumpri je bila danes aretovana, ker je ukradla Mariji Gobec 10 K vredno jopo.

S sabljo po glavi. Ferdinand Štrukelj, ključar na južni železnici in Engelbert Nehota, narednik pri godbi, sta se danes ponoči ob 3. uri v Kolodvorskih ulicah prepirala. Valed tega je narednik udaril Štruklja s sabljo po glavi, da ga je znatno poškoval.

Izgubljen. Jožef Datela, hlapec pri Urbanu je zgubil včeraj od južnega kolodvora do doma balo platna, vrednega 30 K. — Apolonija Gorjanc, služkinja, zgubila je 11. t. m. v frančiškanski cerkvi denarnico z 18 K 60 v. — Antonija Müllerjeva je zgubila danes rujavoo boo, vredno 10 K.

Balkan.

Odškodnina za umorjenega ruskega konzula. Iz Beograda poročajo, da bo Rusija zahtevala od Turške en milijon in dvestotisoč frankov odškodnine, ki se ima izplačati rodbini ubitega konzula. Nadalje bo Rusija zahtevala, da se ima 20.000 vojakov iz Anatolije prestaviti v Albanijo in Staro Srbijo, da se na ta način prepreči ustaja Albancev, in slednjič bo Rusija zahtevala od Turčije na mestu, kjer se je izvršil napad na konzula Ščerbino, sezida v zadoščenje kapelo.

Disciplina albanskih vojakov. Iz Janine poročajo lepe stvari o disciplini albanskih čet. Pred dnevi je en cel bataljon vojakov nastopil proti nekemu častniku, ki je hotel dati zapreti nekega prostaka in bi se bila dotičnemu častniku huda godila, da mu niso prišli na pomoč drugi častniki in pomirili razjarjene vojake. Na to so iz dotične vojašnice dali odnesti vse patrone in so vojakom prepovedali nositi izven službe bajonete. Lepi vojaki so to, katerim se ne sme poveriti orožja in streljiva! Kaj hoče Turčija s takimi vojniki početi v takorešnih časih? In človek naj bi še verjel, da misli turška vlada resno z uvedenjem reform.

Morilec Ščerbine obsojen na smrt. Iz Carigrada javljajo, da je na pritisk Rusije sultanova vlada ukrenila, da se morilec Ščerbine obsodi k smrti na visliah. O tej obsodbi pa rusko poslanstvo v Carigradu še ni prejelo nikakega obvestila.

Književnost in umetnost.

* **Oratorij „Sv. Frančišek“** se je prvič izvajal v Peterburgu l. 1900, kamor je k osebnemu izvajanju skladatelja povabil sam car. Pristojoval je ves carski dvor. Produkcije so se vršile od 2.—25. febr. in donesle čistega dohodka 60 tisoč frankov. Drugič se je izvajal na Dunaju l. 1902 trikrat. Pristojoval je sam cesar z 18 člani cesarske rodbine. Tretjič se je izvajal v Bolzanu na Tirolskem, rojstnem kraju skladateljevem, v manjših razmerah. Četrtič se je izvajal letos meseca februarja v Rimu. Pristojovala je kraljica Margerita. Ljubljana je torej peto mesto, kjer se proizvaja znamenito to delo. Hartmanov oratorij »Sv. Peter« se je pač že pel v cerkvi v Rimu, njegov »Sv. Frančišek« pa se v Ljubljani prvič poje v cerkvi.

* **„Slovenska Šolska Matica“** nam je ravno kar doposlala tri lepe knjige in sicer: »Pedagoški Letopis« II. zvezek. Uredila H. Schreiner in V. Bežek. »Letopis« ima naslednjo vsebino: a) Namščina kot drugi deželni jezik. (Dr. J. Bezjan.) b) Grščina. (Dr. Josip Tominešek.) c) Računstvo. (L. Lavtar.) d) Zemljepisje. (Fr. Orožen.) e) Prostorčno risanje. (Jožef Schmoranz.) — Razprava: Ker nova teorija o osebkju in povedku. (Dr. J. Bezjak.) — Statistika ljudskih sol l. 1870., 1880 in 1890 (Po uradnih izveštjih c. kr. statističkega osrednjega urada sestavlja M. J. Nerat.) — Teme in teze pedagoških poročil pri društvenih in uradnih učiteljskih skupščinah l. 1902. (Sestavlja Jakob Dimnik.) — Poročilo o delovanju »Slovenske Šolske Matice« l. 1902. (Priobčil tajnik Fr. Gabršek.) — »Slovenske Šolske Matice« upravni odbor in imenik društvenikov. — Druge knjige so: »Učne slike« k ljudskošolskim berilom. Uredila H. Schreiner in V. Bežek. Prvi del: Učne slike k berilom v Začetnici in v Abecednikih. — Končno je »Šolska Matica« izdala še: »Realna knjižnica« I. del. Zgodovinska učna anov za ljudske šole.

* **„Obrtni red“.** »Slovenska krščansko socialna zveza« se je lotila veličastnega dela. Izdajati je pričela v snopičih »Obrtni red«, katerega jako poljudno razlaga g. Anton Kralj. Ta knjiga je nujno potrebna, posebno vsakemu obrtniku, vsakemu delavcu, pa tudi drugim slojem, ki imajo posla z obrtniki in delavci, zato pričakujemo, da ostanejo zvesti vsi dosedanji naročniki »Knjižnice slovenske kršč. socialne zveze«, v kateri izhaja »Obrtni red«. Ravno kar je izšel 3. snopič. Celoletna narodnina na »Knjižnico slovenske kršč. soc. zveze«, v kateri bo letos priobčenih še dokaj veličastnih zadev, znaša 3 K 60 vin. in se pošilja na naslov: Č. g. Luka Smolnikar, stolni vikarj v Ljubljani.

* **„Latinska maša“**, po motivih Gregorija Riharja, za mešan zbor. Zložil Ign. Hladnik op. 46. Cena partituri in 4. glasov 3 K, posamezni glas 30 v. Dobi se v »Kat. bukvarni«, pri Schwentnerju v Ljublj. in pri skladatelju v Nov. mestu na Dolenjskem.

Hladnik je že veliko maš dal na svitlo, pa moramo reči, da tako lepa ni nobena prejšnjih. Prav sredno imenujemo idejo, porabiti Riharjeve pesmi za motive latinski maši, kateri so spretno in lepo speljani in uporabljeni. Glavna melodija je »Zdrava zemlje vse gospa« in ves »Kyrie« preveva miloba te krasne pesmi nepozabnega Riharja; slovesno doni »Gloria«, in v »Credo« »Deum de Deo« pretrese vzneseno »novomašnikova« melodija. Posebno lep je »Benedictus« (Sv. Ana) in »Hosana« (moj duh iz telesa). Iz celega dela se vidi vajena in spretna roka večjega skladatelja in se mora prikupiti vsakemu. Tu se lahko vidi, kako se da melodija uporabiti in imitirati. Maša je pa pri tem lahka in jo bode vsak le količkaj dober zbor, valed domačih melodij lahko izvajal. S tem delom smo pa tudi dobili od Riharja latinsko mašo, katerih je on le eno zložil, pa se je še tista zgubila. Porabljene so pa v maši sledeče pesmi: »Zdrava zemlje vse gospa«, »O naglo naglo čas beži«, »Tebe, Marija, želim poslati«, »Češčena bodi o Kraljica«, »Počeščena leva rana«, »Novi mašnik bod pozdravljen«, »Daj mi vredno počastiti«, »Daj mi Jezus da žalujem«, »Jezus premagavec groba«, »Moj duh iz telesa«, »Počeščena sv. Ana«, »Iz globine solz doline«. Mašo je tiskala Katoliška tiskarna in delo elegantno opremljeno izvršila. Mašo prav toplo priporočamo.

* **Othello na Japonskem.** »Beneški zamorec« se igra zdaj že na japonskih gledališčih. Dezdameda je rjava Japonska, zamorec Othello je pa — belokožec, ki pride s Cipra v japonsko službo na otok Formozo.

* **Češka predstava v dunajskem gledališču.** Neko češko društvo je vzelo za dan 26. t. m. v našem Karlovo gledališče na Dunaju. Društvo priredi v tem gledališču češko predstavo.

* **Nesrečna pevka.** Bivši monakovski dvorni pevki Hrvaici Milki Trnini je neki zdravnik nevalgične bolečine tako nerodno zdravil, da so ji sedaj kite na levem delu obraza popolnoma onemogle in je sedaj del obraza popolnoma mrtev. Umetnica zahteva sedaj od zdravnika 50.000 mark odškodnine.

Izpred sodišča.

Izpred deželnega sodišča.

Prezgodaj je začel. Nace Rus iz Tep, še le 15 let star, je 21. marca t. l. vzel v Zahribu Jakobu Zajcu iz zaklenjene skrinje dva prstana in gotovine za 9 kron 40 vin., drugi dan pa v Lipovžu jopič vreden 4 krone. Vae te tatvine priznava in je bil obsojen na tri mesece težke ječe. — Prstan je bil v seč. Marija Maljavec iz Novekračine v Istri je v službi pri bolniškem upraviteljstvu v Hrušici postrežnici Boženi Hrozek ukradla zlat prstan z diamantom. Maljavec je takoj tatvino priznala, sodišče pa jo je na štiri tedne težke ječe obsodilo. — Tepež. Jože Juh iz St. Marjete na Koroškem službuje kot ključarski pomočnik v Belpeči na Gorenjskem. Dne 8. svedčana rogovilil je nekoliko pijan v Martinčičevi gostilni, mahal s stolom okoli sebe in pri tej priliki razbil na stropu visečo svetilko vredno 14 kron. Drugi dan se je pa sprl s kovačem Bussnerjem, katerega je udaril z neko lato ter ga zadel med prsti leve roke. Sodni dvor je Juha na štiri mesece težke ječe obsodil. — Zaradi žaljenja cesarja je bil obsojen delavec Fr. Arh iz Begunj na 13 mesecev težke ječe. — Kdo ga je? Valed izzivanja lotila sta se dne 29. septembra min. l. Fr. Zerovnika v Mengšu nemirneža France Kuralt in Miha Svetlin, mu spodbila nogi, da je padel, ob enem pa čutil neko gorkoto po hrbtu, katera je izvirala valed odtoka krvi iz rane, prizadete z nožem. Tega dejanja sumljiv je bil posestnik sin France Kuralt, kateri je odločno trdil, da ni on storilec. da še noža v roki imal ni, pač pa se je udal Miha Svetlin, da je on res klobuk Zerovniku zrezal, taji pa, da bi ga bil z nožem v hrbet sunil. Obdolženec pravi, da je Zerovnik le zaradi tega zvrnil sum na njega, ker ve, da ima doto dobiti in bi le od njega mogel zahtevati odškodnino. Sodni dvor je Kuralta od zatožbe oprostil, na predlog državnega pravdnika se bo proti Svetlinu uvedla nadaljna kazenska preiskava. — Nagajivi otroci. V Bohinjski Bistrici je bil v Arhovi gostilni na pustno nedeljo običajni ples, pri katerem so bili tudi vaški otroci. Nekateri so plesalec nagajali, in to je bil povod, da je Ludovik Lipovšek z ročico udaril nekega desetletnega dečka, nato jo pa še vrgel med bežeče otroke; ročica je zadela osemletno deklico Pavlo Grobotek na zadnjem delu glave. Sodišče ga je na tri tedne zapora obsodilo. — Hišne duri za vezali so po nasvetu Andreja Janša pri Mini Kosmačevi na Dovjem domači fantje, o čemur smo že poročali. Po tej obsodbi je bil pa tudi posestnikov sin France Zima naznanjen, češ, da je kritično noč tudi on sodeloval v družbi pri tem kaznivem dejanju. Ker so pa pri razpravi vse priče izjavile, da ni bil v družbi, ga je sodišče od zatožbe oprostil. — Radi nevarne grožnje svojedobno na pet tednov zapora obsojeni posestnik Fran Kuralt ni iz Zabnice, kot smo poročali v 72. številki, marveč iz Kranja. — Potni list je popravljal. Jakob Vrh, posestnik iz Ratežvega brda, je meseca januarja lanskega leta vzel potni list za dobo enega leta, ker je mislil odpotovati v Ameriko. Ta svoj namen je hotel pa še letos izgotoviti in ker se mu je stroškov za novo izdajo potnega lista škoda zdela, izumil si je, da se da to brez za to poklicanih oblastev izvesti, in ker ni nikogar za to dobil, da bi mu letnico iz 1902 v 1903 spremenil, napravil je to Vrh sam. S tem ponarejenim potnim listom je zahteval letos nekega večera koncem februarja na šentpeterski železniški postaji vojni list za polovico cene do Ljubljane, ker to udobnost daje južna železnica potujočim delavcem, ako se jih za najmanj pet skupaj oglasi. Ta manever se pa Vrh ni posrešil, ker je ponarejeno letnico blagajnik spoznal. Vse tajenje Vrh ne pomaga. Sodišče ga je zaradi goljufije na štiri tedne ječe obsodilo. — Zandar je hotel biti. Jakob Kodela, hlapec v Ljubljani, je služil sedem mesecev za poškušnjo pri orožnikih v Trstu. Ker pa Kodela ni imel potrebnih zmožnosti, je bil spoznan nesposobnim za orožniško službo in odstavljen. Letos se je pa vnovič oglašil pri ljubljanski orožniški postaji in prosil za voprejem. Oddal je svoj vojaški potni list, v ka-

terem so bile strani, na katerih je bilo vpisano njegovo prejšnje službovanje pri orožnikih v Trstu, skupaj zalepljene. Deželno orožniško poveljstvo pa je temu prišlo na sled in ga je sodišče zaradi hudodelstva gljufje obsodilo na šest tednov ječe.

Razne stvari.

Najnovejša od raznih strani

Podraženo meso. V Pragi so mesarji povišali ceno telečjemu, svinjakemu in ovčjemu mesu za 28 vin. pri klg. Cena govejega mesa se ni spremenila. — Revolucijonarno tajnotiskarno so odkrili v Petrogradu. — Poslanec Klotič imatitus. Vest da se mu je kri udrila, izvira odtod, ker je imel močno krvavenje iz nosa. — Delavsko pesem je pelo v Stryju 60 rekrutov, ki so bili radi tega aretirani in zaprti. — Sneg imajo tudi na Hrvaškem. — Nemška cesarica vsled nasveta zdravnikov ne bo spremljala nemškega cesarja na potu v Italijo. — Grdo zraščene nosove bodo popravljali po metodi zdravnika prof. Gersunyja v Moskvi. — Kap zadela je drugega predsednika kasacijskega dvora na Dunaju dr. Emila Steinbacha. Zdravniki upajo, da ga bodo rešili. — Laških delavcev se je dolejš preko Pontebe pripeljalo 35.000. — Suez prekop zaprt. Neka ruska križarka je podrla v Suez prekopu neko ladijo, vsled česar je prekop zaprt. — Bét odtrgal se je tik pred velikonočno procesijo pri zvonu v zvoniku stolne cerkve v Zagrebu ter predrl zidovje in priletel v cerkvenikovo stanovanje. Tudi v Ljubljani se je pri velikonočni procesiji utrgal v zvoniku bet zvona.

Telefonska in brzojavna poročila.

Občinske ozir. deželno-zborske volitve v Trstu.

Trst, 16. aprila. V IV. mestnem razred. zmagali kandidati vladajoče „Partie“. Največ glasov je dobil župan Sandrinelli, najmanj vodja židovsko-liberalne stranke Venezian, namreč 1730 od 2180 oddanih. Tudi Spadoni in Benussi sta dobila razmerno malo glasov. Izid volitve pomenja moralničen fijaško za gospodujočo stranko.

Dunaj, 16. aprila. (C. B.) V današnji seji nižjegaavstrijskega deželnega zbora so vložili posl. Silberer in tovariši nujni predlog, v katerem odločno pozivljajo vlado, da bolje vpošteva deželne zборе ter jim pridobi pristojno spoštovanje. Predlagatelji izražajo nado, da bodo tudi zastopi ostalih kronovin enako vplivali na vlado.

Dunaj, 16. aprila. Minister Rezek, ki je dalje časa bival na dopustu v Lovrani, se je zopet vrnil na Dunaj. „Narodni Listy“ ga pozivajo, naj svoj portfelj zastavi za ugodno rešitev češkega vseučiliškega vprašanja na Moravskem. Tudi drugi češki listi imajo enake pozive.

Dunaj, 16. aprila. „Vaterland“ prinaša na uvodnem mestu protest škofa Bauerja iz Brna proti uprizoritvi Pavel Heyseve drame „Marija Magdalena“. Drama, ki je na raznih nemških odrih bila prepovedana, se sedaj v Brnu prvič predstavlja v Avstriji. Škof pravi, da je takoj, ko je o tem dobil vest, pri oblastih opozoril na protikršćanske tendence te drame.

Gradec, 16. aprila. V štajarskem dež. zboru bo prihodnjo soboto volitev v dež. odbor.

Zagreb, 16. aprila. Pogajanja mej mojstri in stavkujočimi zidarji so se razbila.

Budimpešta, 16. aprila. Današnja zbornična seja je bila jako burna. Minister Fejervary je odgovarjal na interpelacijo glede dogodkov v vojaški vzgojevalnici v Pečuhu, kjer so kadeti demonstrirali proti himni „Bog ohrani“. Ker je minister jako strogo odgovarjal, je pričela opozicija razgrajati, in ko je imenoval himno „Bog ohrani“ kraljevsko himno, je pričela opozicija razgrajati s tako silo, da minister ni mogel več minut govoriti. Tekom svojega govora je minister dejal, da opozicija s svojo gonjo zastruplja mladino. Opozicija je nato pričela s tolikim vriščem

in razgrajanjem, da je zbornični predsednik moral sejo suspendirati.

Praga, 16. aprila. Izvrševalni odbor mladočeške stranke je sklican, da določi podrobnosti za shod mladočeških zaupnikov.

Sofija, 16. aprila. V drugi polovici meseca aprila pojde bolgarski knez v Petrograd, kjer bo konferiral s carjem o balkanskih zadevah.

Sofija, 16. aprila. Pri Ohridi je v boju, katerega se je vdeležilo 400 vstašev, padel vstaški vodja Davidov.

Belgrad, 16. aprila. Uradno se dementirajo vesti, da bi bili podpolkovnik Ilić in pet drugih častnikov aretirani na kraljevo povelje.

Carigrad, 16. aprila. Mej posla niki Rusije, Avstrije in porte se vrše važni dogovori, ker so poročila turških uradnikov z dežele nasprotna resničnim dejstvom. Vstaja se vedno širi. Hilmi paša namerava odstopiti, ker je sultan z Albanci preveč prizanesljiv. Višjim turškim vojaškim poveljnikom v Makedoniji bo imenovan Edem paša.

Petrograd, 16. aprila. Rekviju za konzulom Ščerbino bo prisostvoval tudi ruski car.

Rim, 16. aprila. Štavkujoči stavci zatevajo sedaj samo še deveturni delavnik.

Gaeta, 16. aprila. Laško vojno brodovje je koncentrirano pred Gaeto in je pripravljeno, da lahko vsak trenutek odplove. Tudi za hitro izkrcanje je vse pripravljeno. Te priprave so v zvezi z dogodki v Orijentu.

London, 16. aprila. Iz Monastira poročajo listi, da so makedonski vstaši v neki turški vasi poklali 165 turških prebivalcev.

Bremen, 15. aprila (ob 7. uri zvečer). 9. mejnarodni kongres proti alkoholizmu je obiskan od 1400 ljudi. Mnogo vlad je zastopanih. Debata zelo živahna.

Umrli so:

8. aprila. Marija Pibrovce, knjigovodja žena, 58 let, Sv. Petra cesta 25, jetika in peritonitis.

9. aprila. Cvil Benisek, kapelnikov sin, 9 mes., Zabajak 3, Bronchitis.

10. aprila. Terezija Boštar, tovarnišča delavka, 19 let, Krakovski nasip 6, oteklina v želodcu. — Alojzija Pucher, uradnikova vdova, 76 let, Florijanske ulice 27, Encephalomalacia. — Boštjan Cebasek, umirovljeni duhovnik, 75 let, Zaloška cesta 11, kap. — Josip Kozin, risar, 38 let, Kolezijske ulice 26, šen na obrazu.

11. aprila. Angela Omerza, strojarjeva hči, 2 leti, Streliske ulice 15, ospice in Bronchitis. — Ivan Zabukovec, tesar, 66 let, Ravnikarjeve ulice 13, kap. — Anton Vagaja, učenec obrtne šole, 18 let, Karlovska cesta 11, jetika.

12. aprila. Ivan Brandstetter, livar, 48 let, Konjušne ulice 2, otrpnenje srca.

13. aprila. Neža Tavčar, dninarica, 72 let, Karunove ulice 5, Marasmus senilis. Pneumonia catarrhis. — Jera Mencinger, delavčeva žena, 40 let, Sodnijske ulice 5, Peritonitis. — Ignacij Novak, postrešček, Gosposke ulice 4, pljučnica. — Ferdo Zlatič, delavčev sin, 2 dni, Sv. Petra cesta 13, življenska slabost.

14. aprila. Marija Mihler, kolporterjeva žena, 29 let, Hrenove ulice 7, jetika. — Justina Kaligar, učenka, 14 let, Hrenove ulice 7, jetika. — Friderika Slater, poslovođjeva hči, 2½ leta, Gosposke ulice 4, Caries multilocul.

V hiralnici:

13. aprila. Neža Nagode, delavka, 34 let, srčna in starostna slabost.

14. aprila. Barbara Vertin, usmiljenka, 21 let, jetika.

V bolnišnici:

8. aprila. Marija Križaj, prodajalka, 65 let, Haemopte. Purpura haemorrhagica.

10. aprila. Ernest Bajc, agentov sin, 23 let, jetika. — Edvard Gintel, umirovlj. komisar za cenitev gozdov, 75 let, Emphysema pulm. Marasmus senilis. — Marija Mohorčič, gostinja, 80 let, ostarelost.

11. aprila. Rozarija Potočnik, dekla, 31 let, jetika. — Mihael Bevc, sprevođnik, 32 let, Abscessus cerebri.

13. aprila. Marija Glavič, delavka, 24 let, jetika. — Mihaela Susnik, uradnikova hči, 1½ leta, Laryngitis croup. — Anton Rojce, dninar, 41 let, Pneumonia. — Josip Gačnik, posestnik, 60 let, Gangrena intest. post incarcer.

— Občeznana dajó Mautnerjeva napojena semena za krmsko repo najobilnejši pridelek. Prav tako izvrstna in nepresežna so tudi Mautnerjeva zelejnajna in cvetlična semena.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 746,0 mm

g	Čas opazovanja	Stanje barometra, v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi.	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
15	9. u. sveč.	735,8	3,6	sl. jvzh.	jasno	
16	7. zjutr.	733,3	0,5	sl. jzah.	oblačno	0,0
16	2. popol.	730,8	12,1	sr. jzah.		

Srednja večerajšnja temperatura 4,0° normale, 9,7°.

Dunajska borza

dné 16. aprila.

Skupni državni dolg v notah	100-85
Skupni državni dolg v srebru	100-45
Avstrijska zlatna renta 4%	121-65
Avstrijska krona renta 4%	101-20
Avstrijska inv. renta 3½%	94-06
Ogrska zlatna renta 4%	121-45
Ogrska krona renta 4%	99-60
Ogrska inv. renta 3½%	92-50
Avstro-ogrške bančne delnice	16-05
Kreditne delnice	675-50
London vista	239-75
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. v 20 mark	116-90
20 frankov	23-42
Italijanski bankovci	19-06
C. kr. cekini	95-30
	11-30

Zitne cene

dné 16. aprila 1903.

(Termin.)

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april	K 7-77	do 7-78
» » maj	7-61	» 7-82
» » oktober	7-46	» 7-47
Rt za april	6-77	» 6-78
Rt za oktober	6-45	» 6-46
Oves za april	6-04	» 6-05
Koruzna za maj	6-07	» 6-08
Koruzna za julij	6-13	» 6-14

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaska	K 7-90	do 8-55
Rt južne železnice	6-90	» 7-15
Ječmen	6-40	» 7-40
» ob Tisi	6-55	» 7-75
Koruzna ogrska	6-55	» 7-70
Cinkvant stari	7-10	» 7-50
» novi	—	—
Oves srednji	6-40	» 6-60
Fizol	6-75	» 13-75

510 1-1

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze ljubeznivega sočutja ob boleznih in smrti naše iskreno ljubljene, nepozabne hčerke in sestre

gospice

Jelice Osbolt

kakor tudi za poklorjene krasne vence, za častilno in tolažilno spremstvo k zadnjemu počitku predrage pokojne na pokopališču v Cerknici izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, osobito častiti duhovščini in slav. uradništvu in sploh vsem, ki so tako ali drugače pomogli k sjačajnejšemu sprevedu, svojo iskreno in najsrčnejšo zahvalo.

Trstje, 10. aprila 1903.

Zalujoči ostali.

Dva učenca

se sprejmeta v trgovino

M. Spreitzer,
Ljubljana.

508 4-1

Dobro vpeljana

gostilna

v Trebnjem na Dolenjskem

odda se s 1. julijem ali pa pozneje v najem. Vpraša naj se pri Fr. Zuro, Trebnje.

506 4-1

Ponudbe z vzorcem pisave na pisarno.
s 1. majnikom. 509 3-1
Plača po dogovoru. 22

Stenografa
sprejme pisarna
dr. Krisper in dr. Tomišek

Posestvo

se proda iz proste roke. Vse je v dobrem stanju, 48 orlov sveta in dobro zaraščeno gozd. — Nanjčno se izve pri Janužu Pavlinu, Gornje Gameljne pod Šmarno goro h. št. 10.

504 1-1

Zahtevajte

brezplačno in franko
moj ilustrirani cenik
z več ko 500 podobami
ur, zlatega in srebrnega blaga
in godbineh reči
HANNS KONRAD
tovarna za ure in izvozna trgovina
Most št 234, Češko.

Preden drugej

olja kup te, poskusite prej s po vsem svetu znano znamko:

The Russian-American Oil-Company Ltd.

To društvo pošilja:

olja za parne cilindre
ob prekurjenem paru

kakor tudi

olja za stroje in olja za
vrefena.

Naša olja so izredno nizke cene, ceneja kakor vsak drug fabrikat, ter pripoznana najboljša sedanjega časa. Iz vse Evrope so na razpolago pohvalna pisma prve vrste. 315 12-6

Zastopnik v Ljubljani:

Mihael Kastner.

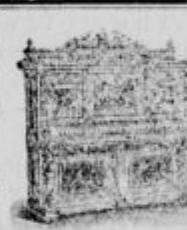
Tri

mizarske pomočnike

sprejme takoj v službo proti dogovorjeni plači

Jakob Homovc,

stavbeni in pohištveni mizarski mojster
498 3-2 v Cirkovci.

Kdor želi imeti dober

harmonij

vrhniškega ali ameri-
kanskega sistema, ta
naj blagovoli pisati na
naslov: A. Luznik, Vrh-
nika pri Ljubljani.

264 16

Dobre izvežbana

prodajalka

specerijskega blaga

se takoj sprejme proti dobri plači.

Več se poizve pri upravitelju „Slovenca“.

514 3-1

Solnčnike

421 v največji izbiri 9-2
po najnižjih cenah priporoča

L. Mikusch
v Ljubljani, Mestni trg 15.

V najem se dá

stara gostilna

v St. Vidu pri Ljubljani; najbližje škofskim zavodom. Več se izve pri lastnici Heleni Jenko (pri Cebavu) v Sent Vidu pri Ljubljani št. 1.

494 5-2